

Hospodářské budovy

Unikátní dáblická stodola

Jako příklad unikátní historické stavby, nacházející se v památkové zóně Dáblic, je možno uvést vrchnostenskou stodolu, která je součástí křížovnického hospodářského dvora, jenž se nachází severně od zámku. Ve středních Čechách jsou relativně často

v historických obcích dochovány stodoly zděné konstrukce, obvykle trojdílného uspořádání: perna – mlat s vraty – perna (perna je prostor vedle mlatu, který slouží k ukládání vymlácené slámy, někdy je mezi pernou a mlatem vnitřní příčka či sloupky). Takové uspořádání má i dáblická stodola, skládá se však celkem ze šesti

mlatů, které jsou lemovány pernamí. Celková délka historické šestidílné hospodářské stavby u dáblického zámku je takřka neuvěřitelných 145 metrů a patrně patří k nejdělsím dosud používaným stodolám u nás. Stodola byla postavena před rokem 1841, nejspíše na počátku 19. století.

Stáj, chlévy a sýpka z přelomu 18. a 19. století.

Ve stavení na východní straně hospodářského dvora byly chlévy a v patře sýpka. Sýpku osvětlují okénka s dřevěným ostěním. Budova stájí navazující na severní

průčelí stavení s chlévy a sýpkou je patrová. Fasády jsou neomítané, kamenné zdivo kontrastuje s cihlovými římsami a klenáky oken. Budova velkého chléva napojujícího se na stáje ze západu je zděná z rezných cihel. Segmentem zaklenutá okna rámují vystupující, do zubořezu skládané cihly. Západní štít má v rozích čučky. Vnitřní prostor chléva je zaklenut neckovými klenbami, podpíranými litinovými sloupy.

Novodobé dějiny ze vzpomínek pana Kmínka

V době socialismu byly v sídle byty, prostory byly pronajímány podnikům a v hospodářských budovách sídlil státní statek, který obhospodařoval okolní polnosti a choval dobytek.

Majitel zemědělské firmy Agrokmínek pan Kmínek, uživatel hospodářských budov a polností v současnosti, je pamětníkem: *Ve chlévě na nádvoří bylo ustájeno na 140 krav, ve stájích bylo 11 párů koní. V novém kravínu za dvorem byla ustájena telata. Ve statku byla chována i prasata. V obrovských stodolách stálo později 25 traktorů a zemědělská technika. Bylo tu skladováno seno, sláma, brambory, řepa, šroty potřebné na výkrm zvířat.*



Poblíž kaple se nachází novodobá výklenková kaplička s rokokovým pískovcovým sousoším sv. Jana Nepomuckého modlícího se ke kříži, který drží v rukou, z r. 1767, vytesané zřejmě dílnou F. Ublackera.



Usedlost Křížovníků se nachází v místech prameniště Mratínského potoka. Na nádvoří sídla je rybník Parkán, v polích je rybník Ohrada. Do Mratínského potoka se sbíhají meliorační odvodňovací systémy. Další slabý pramen byl viděn poblíž bývalého mysliveckého domu na hraně povodí Vltava – Labe. Mratínský potok se vlévá do Labe u Kostelce nad Labem.

Organizátoři akce Zažít Dáblice jinak děkují Rytířskému řádu Křížovníků s červenou hvězdou za možnost seznámit se s usedlostí Křížovníků. Děkují též panu Kmínkovi a jeho zaměstnancům za pomoc při přípravě a realizaci akce.



MOTTO ŘÁDU:

Concordia res parva crescunt.

Discordia res maxima dilabuntur.

(Svorností nepatrné věci rostou.

Nesvorností se i největší věci rozpadají.)

Informační materiál byl připraven z podkladů: Velké památky Prahy, Velká Praha A-L, Pavel Vlček a kol. Academia 2012, materiálu Rytířského řádu Křížovníků s červenou hvězdou, archeologa Mgr. Jana Havrdy a ak. mal. restaurátorky Milady Stroblové.



*Po stopách
dáblických předků*
**Vesnická
památková zóna**
Staré Dáblice



Vesnická památková zóna Staré Dáblčice

Vyhláškou hlavního města Prahy č. 15 bylo dne 16. 5. 1991 prohlášeno historické centrum Dáblčic **vesnickou památkovou zónou**. Současně došlo k určení podmínek její ochrany.

V červenci 2015 byl majetek Rytířského řádu Křižovníků s červenou hvězdou v této zóně řádu navrácen.

V České republice jsou prohlašovány *městské památkové zóny, vesnické památkové zóny a krajinné památkové zóny*. Jejich prohlašování se děje vyhláškou Ministerstva kultury, v Praze v minulosti též vyhláškou hlavního města Prahy. Vesnická památková zóna má významnou kulturní a krajinnou hodnotu. V České republice je vyhlášeno celkem 211 vesnických památkových zón.

Hlavním důvodem památkové ochrany historického jádra Dáblčic je dle pražských památkářů dispozice a struktura jedinečně zachovalého souboru lidové a zlidovělé architektury, jejíž páteř tvoří ulice U Parkánu a Na Štamberku. Dáblčický zámek s přílehlými hospodářskými budovami je přímo **kulturní památkou**. **Tyto památky je třeba všechny zachovat.**

*Vstupujeme do usedlosti
Rytířského řádu
Křižovníků s červenou
hvězdou s rezidencí,
kaplí Nejsvětější Trojice
a sv. Václava*



Z historie

Rytířský řád Křižovníků s červenou hvězdou je jediný řád českého původu a jediný mužský řád založený ženou. Vyvinul se z laického špitálního bratrstva, založeného roku 1233 sv. Anežkou Přemyslovnou (1211–1282). Špitál bylo označení pro středověké, ale i pozdější útulky pro nemocné, přestárlé a chudé. Dáblčice náležely Řádu Křižovníků s červenou hvězdou již od r. 1253, kdy jim byly darovány králem Václavem II. Během husitských válek byl dvůr v Dáblčicích Křižovníkům zabrán, na konci 15. stol. se však opět vrátil do jejich rukou. Roku 1529 schválil král Ferdinand I. žádost velmistra Václava z Hradešína o svolení k prodeji části křižovnických poddaných, aby byly získány prostředky na výstavbu zcela vyhořelého dvora a zřízení dvou rybníků. V roce 1620 a 1659 je v pramenech zmiňována tvrz, která stála zřejmě v místech dnešní rezidence. Zanikla asi

ke konci 17. stol. Na přelomu 17. a 18. stol. dvůr nabyt značné rozlohy. Roku 1731 rezidence vyhořela a poté (asi s větším časovým odstupem) byla zahájena stavba nové sídelní budovy s kaplí, které se zachovaly. Z následujícího roku pochází zpráva o stavbě hospodářského stavení v Dáblčicích. Je možné, že tyto stavební práce alespoň zpočátku vedl Kilián Ignác Dientzenhofer, který byl v té době křižovnickým stavitelem.

Zachovalé obytné budovy sídla Křižovníků jsou pozdně barokní, asi z doby kolem pol. 18. stol. Kaple se začala stavět na pokyn velmistra řádu pana Juliuse Františka Wahy v roce 1754. Byla vysvěcena r. 1755. V letošním roce si připomínáme 260 let od této události.

Z hospodářských budov, které je ve dvoře možné spatřit, je nejstarší východní stavení s chlévy, stájí a sýpkou (v jádře pocházející snad už ze 17. stol.) Přestavby dvora probíhaly i ve 2. pol. 19. stol.

Pozdně barokní – rokoková kaple

Interiér kaple je osazen rokokovým rámovým hlavním oltářem. Oltářní plátno s výjevem **sv. Václava uctívajícího Nejsvětější Trojici**, zavěšené na čelní stěně za barokním oltářem v náročně pojednaném rokokovém rámu neseném dvěma anděly, pochází od Ignáce Václava Raaba. Andělé u rámu obrazu a sochy **sv. Heleny a sv. Augustina** na brankách oltáře pocházejí z dílny Platze-rovy.



Fresky na klenbě kaple představují tyto výjevy: Hospodin se dvěma anděly navštěvuje Abrahama (nad presbytářem), Abraham hostí Hospodina (nad lodí) a sv. Václav vyučuje děti a dává je křtít (nad kruchtou). Malby jsou pravděpodobně dílem Jana Vodňanského (restaurovány 2010). Varhany pocházejí z r. 1903 (opraveny 2007). Trojice soch na vrcholu trojúhelníkového tympanonu nad vstupním portálem do kaple se sv. Václavem a po stranách se dvěma anděly jsou zřejmě z dílny Ignáce Františka Platze-rova nebo spíše Ferdinanda Ublackera. Tyto klimatem poškozené plastiky, které byly v roce 2007 sejmuty, jsou restaurovány a postupně probíhá tvorba jejich kopií.

Kaple Nejsvětější Trojice a sv. Václava je přístupná při bohoslužbách.